

WYSTAWA ART & SCIENCE: „OBRAZOWANIE BIOLOGICZNE: INSPIRACJE NIEWIDZIALNYM ŚWIATEM ?”

Opis wystawy

Wystawa odbyła się w 3 ośrodkach i prezentowała dorobek warsztatów artystycznych, które zrealizowane zostały w Stacji Hydrobiologicznej Instytutu Nenckiego w Mikołajkach jesienią 2017 roku. Współorganizatorem wydarzenia był Wydział Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego i Wydział Sztuki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Sympozjum i warsztaty były wspierane przez Polskie Towarzystwo Biochemiczne, Związek Polskich Artystów Plastyków (okręg rzeszowski) oraz firmę Olympus Polska. Dla zaproszonych do tego projektu artystów, główną inspiracją było mikroskopowe obrazowanie struktur komórkowych oraz mikroorganizmów wodnych.

W ekspozycji brali udział pracownicy ISP UR: Kamila Bednarska, Antoni Nikiel, Marek Olszyński, Mirosław Pawłowski, Magdalena Uchman i Piotr Woroniec jr.

Miejsca i daty wystaw:

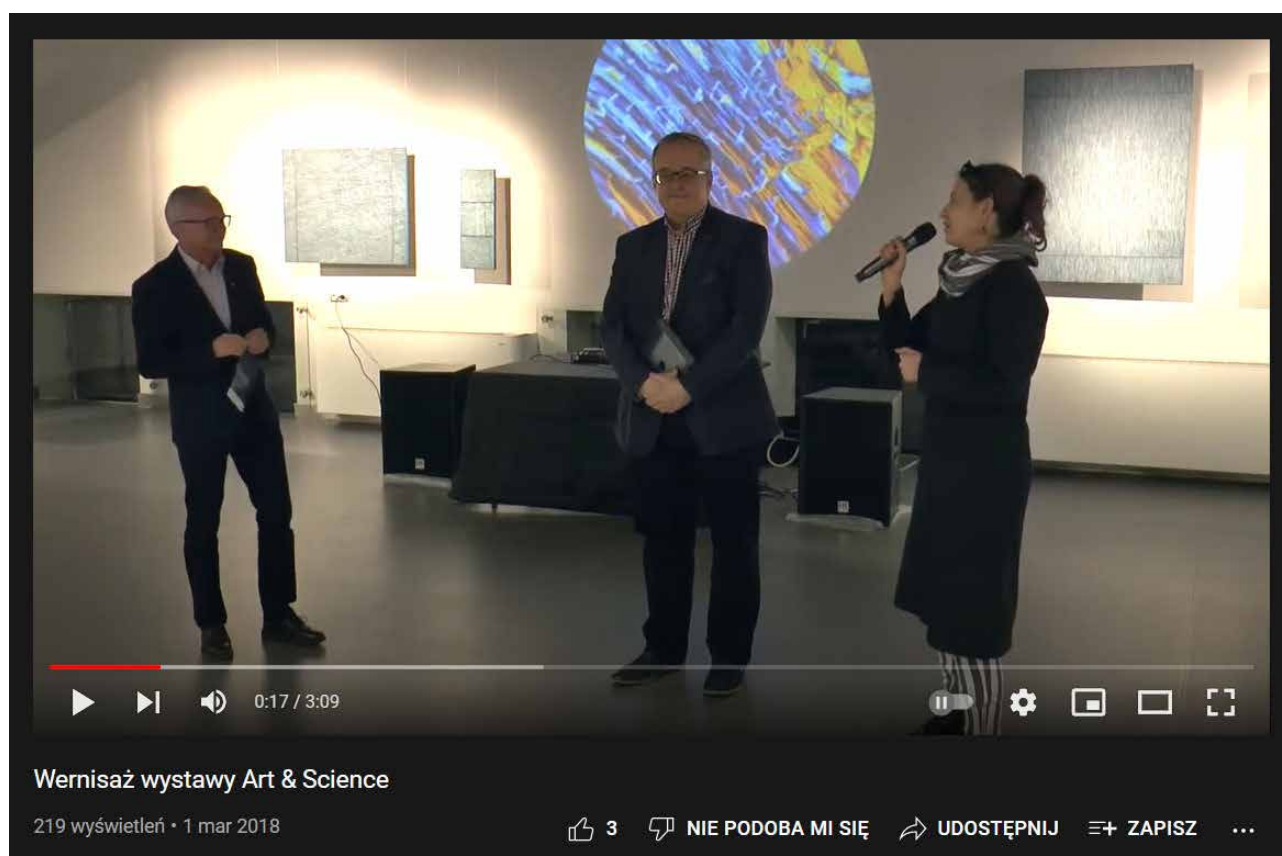
Galeria Nencki Art Collection w Warszawie, 2018 r.

Centrum Ekspozycyjne Stara Kociołnia w Olsztynie, 2018 r.

Galeria ISP UR im. Prof. Kotkowskiego, 2018 r.

Relacja video z otwarcia wystawy w Olsztynie:

<https://youtu.be/QVjYsnLVgvs> (printscreen z dn. 23.12.21 r.)

ART AND SCIENCE

Obrazowanie
biologiczne:
inspiracje
niewidzialnym
światem?

WYSTAWA 19.04–11.05.2018 | FINISAŻ WYSTAWY: 11.05.2018, GODZ. 16:00

ARTYŚCI:
Kamila Bednarska, Barbara Bokota-Tomela, Anna Dwońska, Marek Haba, Joanna Kaczmarek,
Agata Karsa, Antoni Nikiel, Marek Olczyński, Mirosław Pawłowski, Marcin Piotrowicz, Jacek
Szczęsny, Maciej Śliwiak, Jerzy Tomala, Magdalena Uchman, Piotr Weroniec Jr.

Galeria Wydziału Sztuki UR im. prof. Włodzimierza Kotkowskiego, Rzeszów, al. mjr. W. Kopisto 2a

Uniwersytet Rzeszowski
Galeria Wydziału Sztuki
im. prof. Włodzimierza Kotkowskiego

Polskie Radio
RZESZÓW
patron medialny
Galeria Wydziału Sztuki UR
im. Włodzimierza Kotkowskiego

100 lat
Instytut biologii doświadczalnej
im. Karłowicza-Simonsenów

Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Sztuki

AVI
Rzeszów

W
WYSTAWA

Polskie
Towarzystwo
Biochemiczne

30
lat

OLYMPUS

ART & SCIENCE
plakat wystawy

dr Anna Dreńska
Instytut Sztuk Pięknych, Wydział Sztuki UWM

Nauka i sztuka – współdziałanie w próbach zrozumienia rzeczywistości

...celem sztuki nie jest rozwiązywanie zagadek, ale uświadamianie ich sobie,
pochylenie przed nimi głowy, a także przygotowanie oczu na nieustający
zachwyt i zdziwienie...

Zbigniew Herbert

Spotkania artystów i naukowców w ramach sympozjum Art & Science przylatczał cel, którym była analiza przenikania się obszarów sztuki i nauki. Próba zgłębienia i zrozumienia tej specyficznej koegzystencji była podejmowana już wielokrotnie. O tym jak bardzo problem ten jest intrygujący świadczy ilość spotkań, dyskusji i publikacji związanych z powyższą problematyką. Jak się wydaje temat ten jest ciągle niewyczerpany, a dyskusja poruszająca coraz to nowe kwestie inspirowała do poszukiwań zarówno w kręgach naukowych jak i artystycznych. Punktem wyjścia do podróży przez wspólne przestrzenie nauki i sztuki może być krótkie spojrzenie na problem w aspekcie historycznym. Kolejnym etapem będzie próba wskazania i przeanalizowania zjawisk, w których nauka, w namacalny sposób może wykorzystywać przekaz artystyczny, jak również tych, w których czerpie ona z aparatów poznawczych własności sztuki. Konsekwentnie z drugiej strony wiódłoby się spojrzenie na spektrum artystycznej aktywności gdzie sztuka korzysta z rozwiązań naukowych w celu realizacji własnych celów. Być może najważniejszą część rozważań stanowi analiza przykładów współdziałania nauki i sztuki, które opierając procesy poznawcze na mechanizmach ściśle naukowych, zostały wzbogacone i pogłębione z pomocą twórczej intuicji, w których zabiegi artystyczne pozwoliły poszerzyć możliwość oglądu badanego problemu oraz przekroczyć granice hermetycznego naukowego języka.

W poniższych rozważaniach pojawiają się terminy sztuka i nauka, gdzie nauka jest dziedziną kultury zajmującą się wyjaśnianiem reguł rządzących światem, opierającą się na metodzie naukowej, czyli kompleksie czynności badawczych. W obszarze związanym z nauką posługują się również systemy naukowej aktywności kreatywnej, tzn. takiej, w której wykorzystując wiedzę dotyczącą zastanej rzeczywistości, tworzy się nowe jej elementy nie mające odpowiedników w naturze.

Pojęcie sztuki pasuje się po drugiej stronie tego dualnego układu i określa się nim zespół świadomych działań, w wyniku których powstaje dzieło sztuki (przedmiot sztuki) oraz sposób uwewnętrzniania wrażeń i uczuć za pomocą zdolności twórczych człowieka.

Sam fakt, że spotkał się pod auspicjami tytułu art and science świadczy o tym, że dotyka nas w jakiś sposób dualność tego układu. Układu, w którym metody postrzegania i interpretowania rzeczywistości oparte na naukowym paradygmacie plasują się w opozycji do odbierania jej przez pryzmat artystycznej intuicji i wyrazliwości.

Sledząc ścieżki, którymi poruszały się sztuka i nauka widać, że ich trudny związek przeżywał wzloty i upadki. Ulewował również charakter ich zależności, współistnienia lub izolacji. Jednym z powodów była na pewno

zmieniająca się specyfika naukowego spojrzenia na świat, jak również głębokość artystycznego wglądu w jego nieoczywistość.

Sięgając wstecz, można pozwolić sobie na dywagację, że ścisły związek działalności artystycznej i naukowej leży już na początku znanej nam (usystematyzowanej, ugruntowanej) badaniami i odkryciami) ludzkiej historii. Uczenie się świata, próby jego zrozumienia i przekazania tej wiedzy kolejnym pokoleniom, a także szukanie sposobów na ukazanie go za pomocą środków artystycznych zachwyty nad jego niezwykłością, niewątpliwie jest jedną ze specyficznych cech naszego gatunku.

Sztuka społeczeństw pierwotnych, ich zapierająca dech w piersiach malarstwo paleolityczne, według dużej rzeszy badaczy, ma charakter rytualny. Jednak prawdopodobieństwo jego religijnego podłoża nie neguje faktu, że mogło ono mieć również wymiar naukowy.

Oto paleolityczny badacz-artysta zapisuje za pomocą wypełnionych naturalnymi barwnikami rytów naskalnych wyniki swoich obserwacji. Wnikliwie analizuje cechy anatomiczne obserwowanych zwierząt, zgłębia specyfikę ich zachowań, a następnie notuje to w postaci artystycznego dzieła. Mimo archaicznego charakteru tego procesu badawczego, pozostawione na ścianach jaskiń przedstawienia, niosą przez wielki wiek o ówczesnej faunie. Artystyczny, niepozbowiony emocji przekaz mówi również wiele o osobistych, wewnętrznych doświadczeniach obserwatora. Kunst obrazowania zwierząt pozwala widzowi odczuć ich dostojność i siłę (zewnętrzną i wewnętrzną). Wysoka jakość artystyczna pozwala emocjonalnie obcować z wymarłymi tysiącami lat temu gatunkami. Mamy tu walory poznawcze wraz z artystycznym, emocjonalnym i mistycznym przekazem.

Sceny polowań również mogły mieć charakter uтильny, stanowiąc zapis wskazówek dla myśliwych, dotyczący zachowań zwierząt w czasie polowania. Znale są ich przedstawienia z zaznaczonymi miejscami, które należy zabić aby uśmiercić ofiarę. Tego typu wiedza musiała być poprzeczona wielokrotnym doświadczeniem.

W kulturach antycznych rozdział między nauką a sztuką praktycznie nie istniał. Jednak już w historii nowożytnej specyfika przenikania się tych dziedzin jest inna. Sztuka była często jednym z nośników informacji na temat wiedzy zdobywanej na drodze doświadczenia, zajmując niejako pozycję usługową w stosunku do nauki. Współdziałanie w procesie zdobywania wiedzy było znacznie rzadsze.

Przykładem tej pierwszej zależności mogą być ściśle związki między naukami medycznymi a przedstawieniami malarstwu lub graficznymi ilustracjami dokonania naukowe, bądź to w dziedzinie zgłębienia anatomii, bądź dokumentujące zasady przeprowadzania zabiegów medycznych. Począwszy od antyku, przez średniowiecze do czasów kiedy powszechnie zaczęto wykorzystywać fotografie, to właśnie rysunki i malarstwo były jednym z nośników wiedzy medycznej. (Do niedawna jeszcze studenta medycyny mieli obowiązkowe zajęcia z rysunku.)

Te rysunki anatomiczne fragmentów ciała niejednokrotnie wykraczają poza swoją ilustracyjną funkcję, wprowadzając do dzieła artystyczne walory. Ich estetyczny charakter nie mieści się w potoczny rozumieniu tego terminu i wymaga od widza swego rodzaju przewartościowania kryteriów jego oceny. Przykładem niech będzie XVIII wieczna książka pt. „Anatomia Ludzkiej Ciężkiej Macicy Opatrzona Rysunkami” autorstwa dwóch wybitnych lekarzy: Williama Smellie i Williama Huntera. Przedstawione tam rysunki, oprócz warsztatowego kunst, niosą ze sobą niewyłącznie nastroj, Polacie skóry przypominają warstwy odzieży, które estetycznie udrapowane odsłaniają wnętrza pozabawione krwi i wydzielin. Studium nienarodzonych bliźniąt, to również anatomiczne przedstawienie naczyniowatych walorami artystycznymi – nastrojowe i pełne łagodności. Nienarodzone dzieci wydają się spać spokojnie w przyjaznym do siebie środowisku.

Ilustracyjno-odtwórcza funkcja sztuki podporządkowywała ją medycynie i wymogom poglądowym. Są jednak obszary medycyny, gdzie twórcy, artystyczny przekaz był i nadal jest kryterium poznawczym. Odgód z XIX wieku zaczęto traktować chorych psychicznie jako pacjentów medycznych, ich twórczość artystyczna jest ogromnym źródłem wiedzy o ich stanach emocjonalnych, których zwerbalizowanie jest niejednokrotnie niemożliwe.

Interesujące przypadki pacjentów psychiatrycznych twórczych sztukę są bardzo liczne. Ich prace stanowią dla lekarzy istotną wskazówkę przede wszystkim w systemie diagnozowania, ale również w psychoterapii. W tym kontekście godny uwagi jest nurt art brut, gdzie znacząca grupa jego przedstawicieli, to twórcy o niestandardnej kondycji psychicznej.

Ciekawym przykładem jest Adolf Wölfli (1863-1930) artysta schizofrenik, który ponad trzydzieści lat życia spędził w zakładzie psychiatrycznym. Przez większą część hospitalizacji tworzył jeden cykl prac, w którym w bardzo wyrafinowany sposób opowiadał o sobie, opisując za pomocą wizualnego kodu zawieszki swojej osobowości. Innym interesującym artystą którego sztuka doje nam wgląd w zmianę sposobu postrzegania rzeczywistości przez osobę dotkniętą schizofrenią był Luis Wain. Tu również sztuka daje medycynie wgląd w proces zmian zachodzących w sposobie postrzegania i obrazowania otoczenia przez artystę ulegającego tej tajemniczej chorobie.

9

10

Mirosław Pawłowski

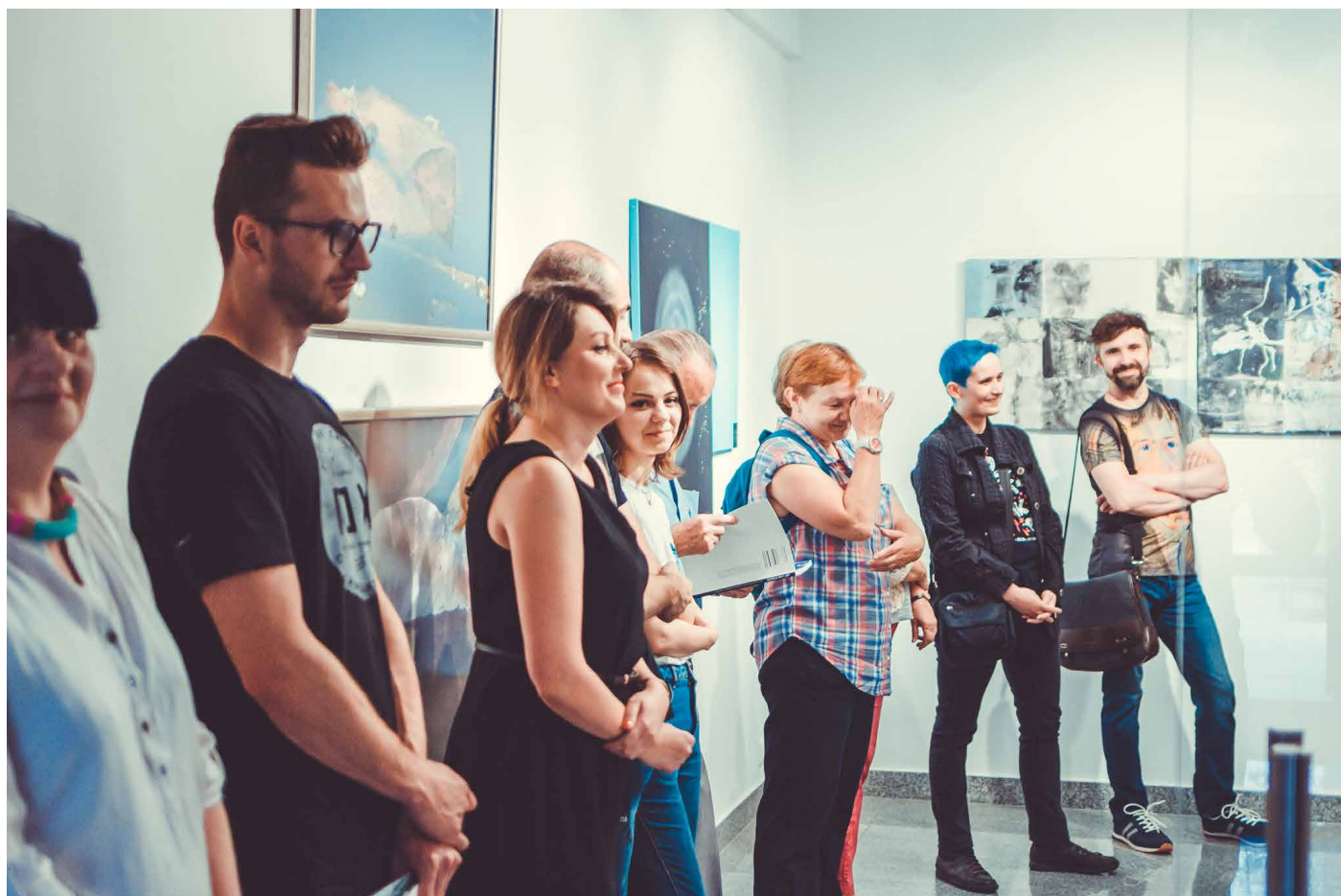
Urodzony w 1957 roku. Na obraz jego aktywności składa się zarówno jego działalność graficzna, jak i wiele podejmowanych działań oraz przedsięwzięć, mających na celu wspieranie rozwoju tej dyscypliny w naszym kraju (współpomysłodawca i organizator cieszącego się bardzo dużym prestiżem, ogólnopolskiego Biennale Grafiki Studenckiej w Poznaniu, członek wielu stowarzyszeń oraz jury międzynarodowych i krajowych przeglądów grafiki). Jest profesorem Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Akademii Sztuki w Szczecinie oraz Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, gdzie prowadzi pracownię Serigrafii. Wokół tego obszaru koncentrują się również jego zainteresowania w kwestii wypowiedzi artystycznej. Pawłowski jest jednak przede wszystkim artystą, i to artystą nieustannie poszukującym – czerpiącym formalnie i ideowo inspirację z nowych technologii rejestracji i przetwarzania obrazu cyfrowego, które czyni przedmiotem swoich artystycznych eksperymentów. Tematem jego prac jest niezmienne człowiek „portretowany” według niejednorodnego, bo zmieniającego się, klucza konwencji. Często to właśnie sam proces zawiera w sobie paradoks wyrażony w przedstawieniu – prawdę ambiwalencji, relatywizowanej poprzez płynne definicje podmiotu i przedmiotu, z całym spectrum wynikających z tego faktu konsekwencji. Autor metaforyzuje ten fenomen percepcji, budując „wisiurki” wielowarstwowe znaczenie, których brdło za każdym razem są interesującym komentarzem współczesności. W latach 1983-2018 miał 70 wystaw indywidualnych grafiki oraz brał udział w 380 prezentacjach zbiorowych w kraju i na świecie. Wielokrotnie nagrodzony, m.in.: Międzynarodowe Biennale Grafiki w Krakowie – nagroda regulaminowa SBWA (1986); Międzynarodowe Biennale „Wobec Wartości” Katowice – nagroda Komitetu Kultury Niezależnej (1990); Międzynarodowe Triennale Grafiki w Krakowie – nagroda regulaminowa (2006); Międzynarodowe Triennale Grafiki w Krakowie – nagroda Rektora ASP w Warszawie (2012); II nagroda w 2^{ej} Contemporary Engraving Biennale, Łań, Rumunia. Kurator Biennale Grafiki Studenckiej w Poznaniu 1999-2017, kurator Międzynarodowego Triennale Grafiki „Kolor w Grafice” – Toruń 2003-2018, członek Komitetu Organizacyjnego i jury Triennale Grafiki Polskiej w Katowicach 2004-2018 oraz Międzynarodowego Biennale Grafiki Cyfrowej w Gdyni 2008-2016 i jury Międzynarodowego Triennale Grafiki w Krakowie – 2009. - Biographical note in English on page 120.

88

Kamufaż – Skaner / The Camouflage – Scanner, 2005/2016, kodzy z filmu/screenshots, 272” – petio/loop

89

ART & SCIENCE

fotorelacja z wystawy w Rzeszowie

ART & SCIENCE
fotorelacja z wystawy w Warszawie

Warszawa, 6 grudnia 2021 r.

Raport 1

Sprawozdanie z realizacji wystawy "1st Art & Science" - Obrazowanie biologiczne: inspiracje niewidzialnym światem?"

Wystawa "1st Art & Science" - Obrazowanie biologiczne: inspiracje niewidzialnym światem?" odbyła się w dniach 17-30 stycznia 2018 r. w Sali wystawowej Centrum Neurobiologii Instytutu Nenckiego PAN Warszawa.

Podczas wernisażu oraz trwania wystawy przekazano 90 egzemplarzy katalogów odbiorcom.

Wystawę zwiedziło 120 osób w tym przedstawiciele instytucji publicznych, kultury i nauki takich jak: Polska Akademia Nauk; Wydział Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego; Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu, Wydział Sztuki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Międzynarodowy Instytut Biologii Molekularnej i Komórkowej; Instytut Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej PAN; Wydział Chemii Uniwersytetu Warszawskiego. Wystawa była otwarta dla pracowników oraz doktorantów Instytutu Nenckiego PAN.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "H. Fabczak".

Hanna Fabczak

Prezes Fundacji Nenckiego

